

Mer information

Har du frågor som rör tandvård på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ska du i första hand vända dig till din behandlande läkare eller tandläkare.

Om du har frågor om tandvårdsstöd är du välkommen att höra av dig till Tandvårdsenheten inom Region Västmanland på 021-17 30 00 eller tandvardsenheten@regionvastmanland.se

Tandvårdshjälpen

Vilket stöd har jag rätt till?

Fri tandvård för barn och unga

I Sverige får alla barn och unga (från det år de fyller 3 till och med det år de fyller 23 år) kostnadsfri tandvård. Om barnet skulle behöva tandställning är det specialisttandläkaren som avgör om tandregleringen blir kostnadsfri.

Ni blir kallade till besök av den klinik som ligger närmast ert hem. Ni behöver alltså inte själva boka tid. Ni kan välja att gå till en annan folktandvårdsklinik.

I så fall hör du själv av dig till den kliniken och meddelar att du vill att ditt barn ska gå där. Ni väljer själva om ni vill gå till allmäntandvården, Folktandvården eller till en privat tandläkare.

Hur ofta blir vi kallade?

Hur ofta barn och unga behöver gå till en tandvårdsmottagning varierar. Det beror på tandläkarens eller tandhygienistens bedömning av hur mycket tandvård som behövs.

Från och med den första januari det år du fyller 24, får du själv komma ihåg att beställa tid hos tandvården.

Tandreglering är specialisttandvård

Du behöver inte betala för de flesta undersökningar och behandlingar hos tandläkare och tandhygienist.

Ibland kan barnet behöva specialisttandvård. Ett vanligt exempel på specialisttandvård är att få tänderna reglerade med hjälp av en tandställning.

Om ni tillsammans med tandläkaren kommer fram till att det behövs en tandställning måste en specialisttandläkare göra en undersökning. Det är specialisttandläkaren som bestämmer om tandregleringen blir kostnadsfri.

Ni har samma möjlighet till specialisttandvård oavsett valet av tandläkare. Till specialisttandvård behövs oftast remiss.

Fråga tandläkaren

Om ni har frågor om tandvården och hur ofta besöken hos tandläkare eller tandhygienist bör ske, är det lättast att fråga tandläkaren. Om ni inte har någon tandläkare att prata med kan ni få hjälp hos folktandvården eller hos en privat tandläkare.

Tandvård när du är vuxen – allmänt tandvårdsbidrag

Från och med det år du fyller 24 år måste du börja betala för tandvård, men du har också rätt till ett allmänt tandvårdsbidrag, ATB. Om priset på tandvården är högre än 3000 kronor under ett år från att behandlingen startar, så får du ett högkostnadsskydd.

Det allmänna tandvårdsbidraget gäller för de flesta undersökningar och behandlingar som ersätts inom tandvårdsbidrag. Behandlingar som inte ersätts är sådana som görs enbart för att ge ett bättre utseende, som till exempel tandblekning och fasader.

Bidragets storlek beror på åldern:

- Från och med det år du fyller 24 år och till och med det år du fyller 29 år är bidraget 600 kronor per år.
- Från och med det år du fyller 30 år och till och med det år du fyller 64 år är bidraget 300 kronor per år.
- Från och med det år du fyller 65 år är bidraget 600 kronor per år.

Du får ett nytt tandvårdsbidrag den första juli varje år. Bidraget brukar vanligtvis dras av när du ska betala, men det kan vara bra att själv säga till om du vill använda det.

Tandvårdsbidraget kan sparas till nästa år

Du kan spara bidraget från ett år till nästa och använda två bidrag under ett år, antingen samtidigt eller vid två olika tillfällen. Men det går inte att spara eller använda mer än två bidrag i taget.

Högkostnadsskydd

Du har rätt till ett högkostnadsskydd som innebär att du får hjälp efter en viss summa. Detta högkostnadsskydd skiljer sig från sjukvårdens genom att du måste betala en högre summa själv innan skyddet börjar gälla, och att du därefter bara får hjälp med en del av priset.

Högkostnadsskyddet fungerar så att du betalar hela kostnaden för din tandvård upp till 3 000 kronor, sedan får du tandvårdsbidrag. Kostnaderna beräknas utifrån ett referenspris som staten fastställer.

Du får avdrag på priset med:

- 50 procent av det som kostar mellan 3 001 kronor och 15 000 kronor
- 85 procent av det som kostar mer än 15 000 kronor.

Kostnaderna baseras på referenspriset per tandvårdsåtgärd, eller på tandläkarens pris om det är lägre. Om tandläkaren har högre priser än referenspriserna, eller tillämpar extra påslag på priset, får patienten själv betala mellanskillnaden.

Information om hur stor andel som du måste betala och vad staten ersätter bör du få av din tandläkare innan behandlingen startar.

Tandvård i förebyggande syfte

Om du har en sjukdom eller funktionsnedsättning som påverkar tänderna kan du behöva förebyggande tandvård. Då kan du ha rätt till särskilt tandvårdsbidrag STB.

Du kan få särskilt tandvårdsbidrag om du till exempel har en sjukdom som ger frätskador på tänderna. För att tandläkaren eller tandhygienisten ska veta att du har rätt till särskilt tandvårdsbidrag ska du visa ett läkarintyg på den sjukdom du har. Det särskilda tandvårdsbidraget är ett komplement till det allmänna tandvårdsbidraget inom tandvården. Om du får särskilt tandvårdsbidrag har du också rätt till allmänt tandvårdsbidrag.

Det särskilda tandvårdsbidraget är 600 kronor per halvår och pengarna dras av på summan när du ska betala för ditt tandvårdsbesök. Senast 30 juni respektive 31 december varje år måste det särskilda tandvårdsbidraget användas.

Vad kan jag få bidrag för?

Du kan bara få särskilt tandvårdsbidrag för förebyggande tandvård. Dit räknas en del behandlingar som syftar till att förebygga tandsjukdomar och besvär, till exempel rengöring, fluorbehandling och information om munhygien och kost.

För andra behandlingar hos tandvården betalar du som vanligt.

Särskilt tandvårdsbidrag kan du få om du har:

- cystisk fibros
- svår Kol, kroniskt obstruktiv lungsjukdom

- tarmsjukdomarna ulcerös kolit, Crohns sjukdom och tarmsvikt
- frätskador på tänderna och har anorexi, bulimi eller gastroesofageal refluxsjukdom
- diabetes som är svår att ställa in
- dialysbehandling
- nedsatt immunförsvar efter en organtransplantation eller läkemedelsbehandling.

Särskilt tandvårdsbidrag kan du också få på grund av muntorrhet som orsakas av

- långvarig behandling med läkemedel
- strålbehandling mot huvudet eller halsen
- Sjögrens syndrom.

Bedömning och läkarintyg

Information om det särskilda tandvårdsbidraget och om du har rätt till det kan du få hos din läkare, tandläkare eller tandhygienist. Ibland behövs inte läkarintyg om det finns dokumenterat i tandvårdsjournalen vilken sjukdom du har.

Det är tandläkaren eller tandhygienisten som bestämmer om de har tillräckligt med information för att avgöra om en person har rätt till särskilt tandvårdsbidrag.

Tandvård i samband med vissa sjukdomar och sjukdomsbehandlingar

Det finns ett antal sjukdomar, tillstånd och besvär där viss tandvård kan ingå som en del av sjukdomsbehandlingen. Tandvården kostar då som sjukvård.

Tandvård som ingår i din sjukvård kan du till exempel behöva för att undvika infektioner i käken inför en cancerbehandling. Tandvård kan också behövas inför en organtransplantation, då en infektion kan påverka resultatet.

Tandvård i sådana situationer innebär att avgiften får räknas samman med andra avgifter för hälso- och sjukvård och därmed ingår i sjukvårdens högkostnads skydd. Det är bara den tandvård som har samband med sjukdomen eller sjukdomsbehandlingen som ingår. Övrig tandvård får du betala själv.

Prövning av rätten till tandvården

Det görs alltid en individuell prövning av landstinget eller regionen innan du kan få tandvård till samma avgift som sjukvård.

Eftersom det är speciella undersökningar och behandlingar som ska göras kan du inte alltid själv få välja tandläkare eller tandhygienist, utan ibland får du gå till en tandläkare eller tandhygienist som arbetar inom sjukhustandvården eller specialisttandvården. För vissa besvär och behandlingar kan du behöva en remiss från en läkare.

Sjukdomar och behandlingar

Till de sjukdomar, tillstånd och besvär som ger rätt till tandvård som en del i sjukdomsbehandlingen hör:

- medfödda missbildningar i ansiktet och runt käken.
- skador i ansiktet eller runt käken som beror på en sjukdom.
- om du skadat tänderna under ett epileptiskt anfall.
- om du ska få en behandling och måste vara infektionsfri.
- förändringar i munnens slemhinna som beror på sjukdom.
- om den sjukdom du har påverkas av mun- och tandhälsan.
- om du får strålbehandling mot huvudet eller halsen.
- svåra och långvariga smärtor i ansiktet eller runt käken.
- sömnapné – andningsuppehåll under sömnen.
- extrem tandvårdsrädsla.
- allergi eller överkänslighet mot tandfyllningsmaterial.
- byte av tandfyllningar på grund av långvariga besvär.
- rehabilitering efter ätstörningssjukdomar och refluxsjukdom.

Tandvård för dig som har stora behov

Vissa långvariga sjukdomar och funktionsnedsättningar ger en ökad risk för tandskador eller gör det svårt att sköta sin munhygien. För dig finns ett särskilt stöd i form av sänkta avgifter för tandvård.

För dig som är drabbad eller har en funktionsnedsättning kan det vara svårt att kunna få en vanlig tandvårdsbehandling. Tandvårdsstödet ger dig rätt till tandvård till samma avgift som inom den öppna hälso- och sjukvården och gör att dina besök räknas in i sjukvårdens högkostnadsskydd. Det finns till för att du som har en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning ska kunna få tandvård till en rimlig kostnad och på så vis också lättare kunna bekosta förebyggande behandlingar.

Stödet omfattar inte behandling som gäller så kallad fastsittande protetik, alltså kronor, broar och implantat.

Du kan i de flesta fall själv välja av vem du vill få din behandling och det spelar ingen roll om den tandläkare eller tandhygienist du går till tillhör Folktandvården eller en privat vårdgivare.

Sjukdomar och funktionsnedsättningar

Du som har någon av följande sjukdomar eller funktionsnedsättningar kan ha rätt till stödet:

- svår psykisk funktionsnedsättning
- Parkinsons sjukdom
- multipel skleros
- cerebral pares

- reumatoid artrit
- systemisk lupus erythematosus
- sklerodermi
- amyotrofisk lateralskleros
- orofacial funktionsnedsättning
- symtom som kvarstår sex månader efter det att du har fått hjärninfarkt eller hjärnblödning (stroke)
- sällsynt diagnos och stora svårigheter att sköta din munhygien, stora svårigheter att genomgå tandvårdsbehandling eller orofaciala symtom.

Bedömning och läkarintyg

Det krävs en bedömning på i hur hög grad din diagnos påverkar din möjlighet till att själv hålla en god tandhygien och vilka problem som kan uppstå vid tandvårdsbehandling.

Din behandlande läkare skriver ett läkarintyg där hen beskriver din sjukdom och funktionsnedsättning och skickar det till tandvårdsenheten vid Region Västmanland. Tandvårdsenheten bedömer varje ansökan individuellt.

Om du har rätt till stöd får du ett blått tandvårdskort som du alltid ska visa upp när du går till din tandläkare eller tandhygienist.

Käkkirurgi

För viss tandvård vid Käkkliniken är avgifterna samma som inom den öppna hälso- och sjukvården och avgiften räknas in i högkostnadsskyddet.

Exempel på sådan vård är behandling

av tumörer, käkfrakturer och operation av svåra missbildningar.

För annan tandvård, bland annat borttagande av visdomständer, gäller Folktandvårdens tandvårdstaxa.

Tandvård om du har stort omvårdnadsbehov i dagliga livet

Du som är äldre, sjuk eller funktionshindrade löper en ökad risk att få en sämre munhälsa. Därför finns ett särskilt tandvårdsstöd som ger dig rätt till ett årligt hembesök av tandvården och nödvändig tandvård till lägre avgift.

God munhälsa är en fråga om livskvalitet. Smärta och inflammation i munhålan påverkar möjligheterna att äta och tugga och ofta även det allmänna hälsotillståndet.

Många äldre, sjuka och funktionshindrade löper en ökad risk att få en sämre munhälsa. Det kan bero på att saliven minskar vid högre ålder eller att mediciner och sjukdomar ger minskad saliv. Det är också svårare att själv sköta sina tänder.

Tandvårdsstödet finns för att hjälpa dig att hålla en god munhälsa och för att tidigt upptäcka eventuella problem.

Hembesök av tandvårdspersonal

Med stödet får du rätt till ett hembesök av tandvårdspersonal en gång om året. Oftast är det en tandhygienist som besöker dig och då finns även din vanliga vårdpersonal med. Besöket är frivilligt och avgiftsfritt.

Vid besöket gör tandhygienisten en enkel så kallad munhälsobedömning där

vi ser över din munhälsa. Det är en enkel undersökning som görs med ficklampa och spegel. Du får också råd och instruktioner för hur du bäst sköter din dagliga munvård.

Om du är i behov av tandvård skriver tandhygienisten en remiss till en tandläkare. Du väljer själv vilken tandläkare du vill gå till. Du kan också själv uppsöka en tandläkare som avgör om dina besvär kräver vård som är nödvändig.

Nödvändig tandvård

Nödvändig tandvård är vård som gör att du kan äta ordentligt och att du inte har smärtor och obehag från munnen.

Du får ett brev hem om det har blivit beviljat. Du behöver inte visa upp något vid besök hos tandvården. De går in i våra IT-system. Med det här stödet betalar du samma avgift som vid ett vanligt besök vid hälso- och sjukvården och besöket räknas med i sjukvårdens högkostnadsskydd. Du kan själv välja om du vill gå till folktandvården eller privata vårdgivare och du väljer själv vilken tandläkare eller tandhygienist du vill besöka.

Du har rätt till tandvårdsstödet även om du väljer att avstå från hembesök av tandvården.

Oavsett om du bor hemma eller i särskilt boende

Du kan ha rätt till stödet om du har ett stort och långvarigt behov av omvårdnad och du bor i särskilda boendeformer för service och omvårdnad, till exempel sjukhem, äldreboende eller gruppboende får omfattande hälso- och sjukvård i det

egna hemmet har en funktionsnedsättning och omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) du har en omfattande psykisk funktionsnedsättning.

Så ansöker du om stödet

Det är oftast din bistånds- eller LSS-handläggare eller en enhetschef inom omsorgen i din kommun som skriver underlaget men det kan också vara en läkare.